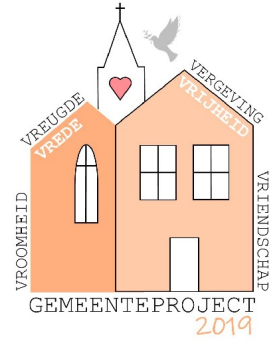

Zondag 8 september 2019

Week 1 – Vergeving

Matteüs 18: 21-35

1. Vergeving

Vergeving. Het is een van de mooie woorden waar we in dit gemeenteproject bijilstaan. Vergeving, vrede, vreugde – allemaal kernwoorden die iets zeggen van waar we in geloven.

Maar hoe is het nu in de praktijk? Lukt het je ook in je dagelijks leven om vergevingsgezind te zijn? Of om vergeving te vragen? Als ik zie hoe moeilijk kinderen het soms vinden om 'sorry' te zeggen, dan zal dat voor volwassenen waarschijnlijk nog moeilijker zijn...

Je komt in de kerk, doet mee in het gebed om vergeving. Je viert het avondmaal waarin het gaat om 'verzoening voor al je zonden'. Maar intussen heb je nog wel een conflict met een collega. Is er ruzie in de familie. Of heb je een dagelijkse strijd te voeren met de wonden in je ziel, om wat iemand je ooit heeft aangedaan.

Vergeving, het klinkt mooi. Maar is het ook niet te mooi om waar te zijn? Als ik denk aan de praktijk van het leven, dan denk ik soms van wel. We doen net alsof we erin geloven, maar ja... vanaf morgen is er weer het echte leven. Met je angst voor wat er over je gezegd wordt in een app-groep. Met die klasgenoten waar je bang voor bent. En helaas kom je in de kerk ook mensen tegen die je misschien wel niet vertrouwt.

*

Nu is een van de mooie dingen in de bijbel dat het zo'n eerlijk boek is. Denk aan de verhalen in het Oude Testament. Over broers als Jakob en Esau. Wat zou ik net als Esau kwaad zijn als ik zo bedrogen wordt. In je vertrouwen, in alles wat je hebt opgebouwd. Maar ook over hoe Esau op een heel verrassende manier Jakob het later niet aanrekent. En hem blijft zien als broer... Dit familiediner loopt goed af.

Maar net zo goed zijn er verhalen uit de bijbel te noemen waarbij het niet goedkomt. En is dat ook nu vaak het geval. En is het de vraag of we het daar ook over hebben. Zoals Harald Overeem in het boekje schrijft: *"Ik merk weleens dat vergeving voor een 'groot' conflict onbereikbaar blijkt, terwijl ze voor een 'klein'*

conflict te overdreven wordt gevonden om erover te spreken.”¹

Bij kleine dingen zeg je: ‘ach, maakt niet uit joh’. En je gaat eraan voorbij dat je wel degelijk gekwetst was door een slordigheid, door een stomme opmerking. En bij grote dingen is er schaamte en taboe. En worden slechte structuren niet doorbroken.

Het komt niet tot vergeving. Het moment dat je zegt: ‘Ik vond het inderdaad heel erg, maar ik reken je het niet meer aan. We kunnen verder met elkaar’. En dat is waar vergeving over gaat.

2. Tot 7 maal 70 maal

Nu heeft Petrus een vraag over vergeving. Hoe ver moet die vergeving gaan? Want de Rabbijnen leerden: je moet tot 3 keer vergeven.

Dat is al best vaak! Stel je toch eens voor zeg dat iemand over jou heeft geroddeld. In een app-groep. En je hebt al een keer haar excuus aanvaard. Doe je dat een tweede, laat staan derde keer opnieuw?

Maar Petrus voelt wel aan dat Jezus hierin veel vraagt. En hij gooit het op 7 keer. Moet ik tot 7 keer vergeven?

Maar helaas, het is nog moeilijker. Volgens Jezus is het 70x7 keer. En ga dat nu niet uitrekenen op je rekenmachine, want Jezus bedoelt gewoon: altijd.

Het is de tegenstem van Lamech in Genesis 4. Die hard schreeuwde: *wie mij verwondt, die sla ik dood (...) Kain wordt 7 maal gewroken, Lamech 77 maal.* (Genesis 4,24). Dat is de taal van de mens die wij ook wel begrijpen. Als je mij iets flikt, ik pak je 3 keer zo hard terug. Je houdt elkaar in de greep. Denk aan hoe het kan gaan in de drugscene, maar ook in families.

*

Daar tegenover zeg Jezus nu vergeving. Iets goeds, echt iets van God, maar ook iets moeilijks.

Want het gaat zomaar mis als je niet uitkijkt. Ik zag laatst een tv-serie waarin een scene voorkomt van een kerkdienst. En degene die een ander had bedrogen met geld zat samen met het slachtoffer in de dienst. En de priester zette het lied in wat wij net ook gezongen hebben: ‘tot 7 maal 70 maal, vergeef ik de ander zijn schuld. Tot 7 maal 70 maal, de Heer heeft met mij ook

1 Om te geloven heb ik de kerk nodig, Harald Overeem, p.34

geduld.’ En tijdens dat zingen kijkt de dader met een triomfantelijk lachje het slachtoffer aan. Zo van: jij *moet* mij ook vergeven! Terwijl er niks was uitgesproken.

Je voelt de woede bij de slachtoffers! Hier is vergeving niet een geschenk, maar een ongezonde claim. Dat kan niet de bedoeling zijn.

En zo is het ook niet in dat verhaal dat Jezus vertelt. Een dienaar moet op het matje komen bij de koning, want hoe is hij toch zo in de rode cijfers geraakt? Wat heeft hij toch met het geld van de koning gedaan – want er zijn vele miljoenen verloren gegaan?! Deze dienaar is niet een arme sloeber, maar een belangrijke minister die het helemaal heeft laten lopen. Hij heeft het vertrouwen van de koning beschaamd.

Terecht dat de koning dan ook niet zegt: ‘acht, we maken allemaal wel eens een foutje. Zand erover’ – Alsof het normaal is dat hij ‘genadig’ is. Nee natuurlijk niet! Als je kijkt waar wij al voor naar de rechter stappen, dan is het niet meer dan logisch dat de koning hier zegt: je gaat betalen. Weg met die kerel! Laten we niet al te simpel denken over vergeving. Er is ook nog zoiets als recht...

Toch vertelt Jezus dit verhaal omdat hij iets wil leren over vergeving...

3. De Heer heeft met mij ook geduld

Want wanneer de dienaar op de grond ligt aan de voeten van zijn heer, dan smeekt hij: ‘Heb geduld met mij’! En: ‘ik zal alles terugbetalen.’

En de koning zegt nu niet: ‘Geloof je het zelf? Dat gaat dan nog wel heel lang duren, denk je niet? Maar... hij krijgt medelijden (27). Hij laat hem vrij. En het gaat *nog* verder: de schuld hoeft ook niet later te worden terugbetaald!

Alle jongeren op catechisatie heb ik die scene laten zien uit de film *Les Misérables*.² En ook in de leeswijzer bij het boekje verwijs ik ernaar. Daarin zie je hoe de priester een man die hem heeft bestolen niet de gevangenis in laat gaan, maar zegt: ik heb het je toch allemaal gegeven? En hij schenkt de man zilveren kandelaren, maar ook de vrijheid.

Dat is geduld. Genade. Hij had niet meer dan in zijn recht gestaan als hij had gezegd: je hebt me bestolen, maar hij ziet er vanaf.

² <https://youtu.be/8c7Fux0Vz2k?t=1485> [24:45-28:20]

Niet omdat het moet, maar omdat hij daarvoor *kiest*.

Deze genade is een geschenk. Ook niet af te dwingen door de dader. Zoals die oplichter in die tv-serie waar ik het net over had. Die het slachtoffer aankijkt, zo van: ‘je moet mij toch ook wel vergeven he?’ Genade is iets anders. Het is een geschenk. En ik ben blij dat Overeem in dat boekje ook al die woorden zo ziet. Vergeving, vrede, vreugde – het zijn allemaal kado’s van God. Het is ook niet iets wat in de kerk even 1,2,3 kunnen maken. Nee, we staan met open handen, we hebben alleen maar te ontvangen.

*

Wanneer je een diep besef van schuld hebt, kan je je denk ik goed identificeren met die dienaar in dit verhaal. Je kent de momenten in je leven dat je net als hij op de knieën ging. Heer, vergeef me. Ik heb het verpest. Ik schaam me, ik ben mezelf tegen gevallen. Kan ik U nog onder ogen komen?

Het zijn de momenten waarop je misschien ook wel het diepst hebt ervaren hoe geweldig Gods genade dan voor je is. Dat de koning in de hemel niet zegt: en nu komt er een tijd van termijnbetalingen, maar: en ik vergeef je. Mijn Zoon Jezus Christus is voor jouw roddel, jouw harde woorden, jouw conflict gestorven aan het kruis. En daarom zie ik er vanaf om je te straffen. De schuld staat niet meer tussen ons in. Ga in vrede, je bent vrij. Wat heeft God toch veel geduld met mij!

Maar het kan ook zijn dat dit uitslijt. Zo van: iedereen doet toch wel iets verkeerd? We zeggen allemaal wel eens sorry. En ook God moet het er maar mee doen. Hij kan toch wel zeggen: ‘zand erover’?

En ook daarom hebben we een kerk nodig om te geloven. Om ontzag te blijven hebben voor God en oprecht besef van schuld. Je hebt het echt alleen aan Jezus te danken dat je vergeven bent. En als je bedenkt waar het kruis over gaat, dan kan besef je dat dat niet goedkoop is. Zoals iemand afgelopen week dominee Blijdorp citeerde die ooit gezegd heeft: *‘Het is niet zand erover, maar bloed erover!’*

Wie dat weet en gelooft kan nooit triomfantelijk naar een ander kijken en zeggen: jij moet mij vergeven. Want vergeving is een goddelijk geschenk.

4. Vergeef ik ook van harte?

Het verhaal is nog niet klaar. Eigenlijk begint het nu pas. Want als

jou dan veel vergeven wordt, ga jij dan ook anderen vergeven? Of is het zo dat je (net als in Les Misérables³) de eerste de beste schoorsteenveger zijn laatste muntje afpakt. En het in je zak vol zilveren kandelaren gooit? Om dan pas te bedenken: hmm, misschien klopt er hier iets niet..?

Zoiets dus ook in het verhaal dat Jezus vertelt. Die dienaar met wie de koning veel geduld had komt een collega tegen. En hij denkt: van jou krijg ik nog wat centen! En eerlijk is eerlijk: hij heeft gelijk. Juridisch is er geen speld tussen te krijgen. Elke rechter zal hem gelijk geven. Dat is dus anders dan in Les Misérables waarin de schoorsteenveger bestolen wordt.

De dienaar neemt zijn collega in de wurggreep en bijt hem toe: 'betaal me alles wat je me schuldig bent.' Maar dat kan niet en dus wordt de man in de gevangenis gegooid.

*

Dus ook al staat de minister in zijn recht, de mensen erom heen voelen aan: hier gaat iets mis. Ze zijn 'zeer ontdaan' (31). En de koning die het even later hoort is kwaad. Hij roept zijn dienaar bij zich en zegt: *'Je bent een slechte dienaar. Heel die schuld heb ik je kwijtgescholden, omdat je me erom smeekte. Dan had jij toch zeker ook medelijden moeten hebben met die andere dienaar, zoals ik medelijden heb gehad met jou?'* (32-33).

En vervolgens wordt de dienaar in handen van gerechtsbeulen gegeven tot hij de hele schuld zou hebben terugbetaald. Dit verhaal loopt slecht af voor de dienaar, hij wordt hard gestraft.

Hij heeft het nog aan zichzelf te wijten ook. Want dat geld dat hij terug wilde, was dat eigenlijk niet het geld van de koning? Het geld dat hij zelf helemaal niet meer hoefde terug te betalen? Nu rakelt hij die oude schuld weer op. En is hij behalve een slecht beheerder misschien ook nog eens een profiteur...⁴

*

En dan eindigt Jezus dit onderwijs met de uitspraak: *Zo zal mijn hemelse Vader ook ieder van jullie behandelen die zijn broeder of zuster niet van harte vergeeft.* (35).

Dat is nogal wat! Zou het zo kunnen zijn dat ik naar mijn eigen idee volledig in mijn recht sta, er juridisch geen speld tussen te krijgen is, en die ander terecht zijn schuld verwijt – maar dat ik

3 <https://youtu.be/8c7Fux0Vz2k?t=1685> [28:20-30:16]

4 Van Bruggen, Matteüs CNT, 357.

intussen niet bereid ben de ander van harte te vergeven?

Dat ik in de kerk zing over Gods genade, over vergeving van zonden en dat ook wel echt geloof. Maar dat ik er niet echt uit leef? En een ruzie, conflict of oude schuld maar niet kan en wil loslaten. Het de ander steeds weer blijf verwijten. En helemaal niet open sta voor vergeving. Liever de wrok en boosheid koesteren, dan opnieuw die kwetsbaarheid voelen.

Vanuit het pastoraat is er veel te zeggen en ik realiseer me ook hoe verschillend we hier in kunnen staan, maar die woorden van Jezus wil ik wel laten staan. Ze blijven wel hangen: *Zo zal mijn hemelse Vader ook ieder van jullie behandelen die zijn broeder of zuster niet van harte vergeeft.*

Denk ook aan het Onze Vader. *Gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.* Laat dat eens binnenkomen bij jezelf. Zou je willen dat God net zo mild, geduldig en genadig met *jou* is als jij met anderen bent? Of heb je dan een probleem?

5. De weg van herstel

Bij Jezus zijn het geen 2 dingen: vergeving van God en vergeving voor de mensen om je heen. Uit hoe je omgaat met anderen blijkt of je wel of niet uit genade leeft. En als je dus vanmorgen tot je schrik moet zeggen: ik hoop niet dat God net zo hard is als ik voor anderen ben, ga je dan bekeren. Ga anders leven.

Niet van ‘doe is lief’, hoe aardig die campagne van SIRE ook is. Maar: bedenk even weer welke plek je voor God hebt. Het is dankzij Jezus bloed dat je in vrijheid en vergeving leeft. Bid dan tot God: ‘maak mijn hart zacht, leer me om waarheid en recht te verbinden met liefde en trouw

*

Ik realiseer me wel hoe kwetsbaar dit allemaal is. Zeker ook voor slachtoffers. Ik hoop dat komende week de groepsgesprekken uitnodigen om niet alleen vanuit de theorie, maar vooral vanuit de praktijk hierover met elkaar in gesprek te komen. Over je schaamte, je schuld. Of dat je geleerd hebt om je eigen grenzen te trekken, maar je je afvraagt of Jezus nog meer van je vraagt. Wat betekent vergeving als een ander *niet* naar je toegekomen is om vergeving te vragen..?

Het evangelie is goed nieuws voor daders en slachtoffers. Omdat God alles ziet. Als rechter en redder.

[Daders] Ook al loopt je schuld in de miljoenen, wanneer je aan de voeten van de hemelse koning ligt en smeekt om genade, dan staat daar het kruis. Waar Jezus aan stierf. Voor mensen die echt slechte dingen doen. Geen goedkope genade, maar wel een weg van herstel. Een nieuw begin.

[Slachtoffers] Maar net zo goed wanneer jouw onrecht is aangedaan. Niet voor niets zijn er ook altijd profeten van de Heer geweest die opkwamen voor het recht. Van weduwen, wezen, van mensen die misbruikt werden. En dan niet met slappe praatjes of mantels der liefde, maar de eerlijke waarheid op tafel. En een God die recht doet.

*

Om nog een keer terug te komen op die priester in *Les Misérables*. Hij zegt tegen de dwangarbeider: vanaf nu gaan wij beiden de weg van de vrijheid. Het moois is dat het een *weg* is. De film duurt dan nog 2 uur. Om in geloof om te gaan met littekens, met schuld en schaamte. Maar je hebt wel iets geproefd van Gods genade. En zo wil je ook leven.

Dat het een weg is klinkt ook in dat lied dat we nu gaan zingen. Als er vergeving is... kan er genezing zijn. En de weg van herstel kan beginnen.

Amen

Liturgie Alblasserdam (9.00) & Nieuw-Lekkerland (10.45)

Votum en zegengroet

Zingen Opwekking 733 [Tienduizend redenen]

Schuldbelijdenis

Zingen Psalm 32: 1 [De nieuwe psalmberijming
<http://www.denieuwepsalmberijming.nl/berijmingen/psalm-32>]

Genadeverkondiging

Zingen Psalm 32: 2 [De nieuwe psalmberijming]

Gebet bij de opening van het Woord

Lezen Matteüs 18: 15 – 35

NLL – Kindermoment [Anita]

Zingen ‘Tot zeven maal zeventig maal’ [Hemelhoog 94]

Verkondiging

Zingen Opwekking 629 [Als er vergeving is, kan er vergeving zijn]

Wet van de Heer

Zingen Gezang 181: 6 [Hoor, onze Vader, hoor ons aan]

Dankzegging en voorbede

Inzameling van de gaven

Zingen Psalm 146: 3, 8

Zegen